

Список використаної літератури:

1. Лукашов В.А. Розыскная работа органов внутренних дел. М., 1986.
2. Лешукова І.В. Поняття і правові основи розшуку злочинців, який здійснюється в системі Інтерполу. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. Вип.22, 2003. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnuvs_2003_22_12.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
4. Ухвала Апеляційної Палати Вищого антикорупційного суду від 28.08.2020 р., справа № 991/2607/20 URL: www.reyestr.court.gov.ua/Review/89564337
5. Ухвала Апеляційної Палати Вищого антикорупційного суду від 10.02.2020 р., справа № 757/24173/19-к URL: www.reyestr.court.gov.ua/Review/87573704
6. Ухвала Апеляційної Палати Вищого антикорупційного суду від 22.01.2020 р., справа № 910/227/19 URL: www.reyestr.court.gov.ua/Review/87148110
7. Татаров О. Національні особливості оголошення особи в міжнародний розшук. URL: https://zib.com.ua/ua/142393nacionalni_osoblivosti_ogoloshennya_osobi_v_mizhnarodniy_roz.html
8. Бойко І.І. Застосування кримінально-процесуального примусу в екстрадиційному процесі. Автореф. дис.канд.юрид.наук. Одеса, 2019. 20 с.
9. Питання щодо оголошення особи в міжнародний розшук має бути врегульовано на законодавчому рівні. URL: <https://supremecourt.gov.ua/>

Ключові слова: розшук, міжнародний розшук, міждержавний розшук, міжнародна правова допомога, міжнародне співробітництво, Інтерпол.

Ключевые слова: розыск, международный розыск, межгосударственный розыск, международная правовая помощь, международное сотрудничество, Интерпол.

Key words: search, international search, interstate search, international legal assistance, international cooperation, Interpol.

ПОЖАР ВАДИМ ГЕОРГІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінального процесу, детективної
та оперативно-розшукової діяльності, кандидат юридичних наук, доцент*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМАТИКИ ЗАКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В КОНТЕКСТІ ДОТРИМАННЯ РОЗУМНИХ СТРОКІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Важливим етапом у реформуванні інституту закриття кримінального провадження було чітке визначення у профільному законі підстав закриття кримінального провадження та порядку їх застосування як органами досудового слідства, так і судом. Разом з тим, не всі його положення сприймаються беззаперечно позитивно, а деякі питання взагалі залишилися поза увагою законодавця, чим викликають часом

негативні або позитивні тенденції судової практики щодо вирішення цих прогалин та недоліків. Це вказує на непослідовність та безсистемність реформування інституту закриття кримінального провадження, яке вимагає негайного виправлення і потребують належного правового регулювання.

Закриття кримінального провадження це певна правова категорією, у якій повинні знайти свою інкарнацію певні юридично значущі факти й обставини, що в свою чергу є юридичним наслідком, правовою реакцією держави щодо встановлення кримінально-правової оцінки діяння тієї чи іншої особи. В основу існування цієї категорії покладена інша правова категорія – підстави закриття кримінального провадження, яка в свою чергу взаємопов'язана з багатьма концептуальними аспектами здійснення кримінального провадження загалом, і зокрема, стосується низки прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження.

Актуальним, на мій погляд, сьогодні є питання проблематики закриття кримінального провадження судом на підставі п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК (після повідомлення особі про підозру закінчився строк досудового розслідування, визначений статтею 219 КПК, крім випадку повідомлення особі про підозру у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину проти життя та здоров'я особи).

В дійсності, така підстава для закриття кримінального провадження стосується виключно стадії досудового розслідування та виключних повноважень прокурора на закриття кримінального провадження щодо підозрюваного. Виходячи зі змісту ч. 7 ст. 284 КПК, суд на стадії судового провадження не має повноважень закривати кримінальне провадження з цієї підстави, проте ст. 314 КПК містить вказівку на можливість закриття судом кримінального провадження на підставі п.10 ч. 1 ст. 284 КПК. Тому на практиці можна зустріти випадки закриття судами кримінальних проваджень за клопотаннями захисту на підготовчому провадженні на зазначеній підставі.

Так, колегія суддів ВАКС задовольнила клопотання захисника та на підготовчому засіданні закрила кримінальне провадження на підставі п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК, оскільки прокурор, незважаючи на складання обвинувального акта в межах строку досудового розслідування, не звернувся з обвинувальним актом до суду в межах строку досудового розслідування: строк досудового розслідування закінчився 25.07.2020 (у суботу), а прокурор звернувся до суду з обвинувальним актом, направивши його до суду, лише 29.07.2020 (у середу).

Оскільки ж у цій справі після повідомлення особи про підозру сплив строк досудового розслідування, цей строк не продовжувався і не зупинявся, а ОСОБА_1 не підозрювався у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину проти життя та здоров'я особи, кримінальне провадження згідно з п. 10 ч. 1 ст. 284 КПК підлягало закриттю.

Виходячи з такого, та з урахуванням положень ч. 2 ст.113, ст. 283 КПК, суд вважає, що після закінчення 25.07.2020 строку досудового розслідування прокурор не був управі звертатися до суду з обвинувальним актом, оскільки кримінальне провадження підлягало

закриттю. Суд підкреслює, що строк досудового розслідування – не є простою формальністю. Передбачення процесуальним законом обов'язку прокурора якнайшвидше, але не пізніше визначеного законом процесуального строку після повідомлення особі про підозру звернутись до суду з обвинувальним актом або закрити кримінальне провадження – є гарантією фундаментального права людини на розгляд її справи упродовж розумного строку, закріпленого в п. 1 ст. 6 Конвенції, передбаченого ст. 7, ч. 1 ст. 21 КПК, що підтверджується усталеною практикою ЄСПЛ.

Отже, особа не може необмежений час перебувати в стані підозрюваного – якщо публічне обвинувачення з будь-яких причин не має можливості визначити обвинувачення, склавши обвинувальний акт, та спрямувати справу до суду протягом визначеного законом строку – особа має бути звільнена від підозри. Таким чином, такий процесуальний строк досудового розслідування – є одним із найважливіших проявів правового принципу верховенства права, який вимагає належної правової визначеності у такому особливо вразливому статусі людини як підозрюваний.

Тому суд переконаний, що застосування передбачених законом наслідків пропуску такого строку як строк досудового розслідування навіть на один або кілька днів не є зайвим формалізмом або "правовим пуризмом", оскільки: (1) строки досудового розслідування є граничними, (2) положення ч.5 ст.294 КПК виключає можливість суду поновити строк досудового розслідування, що завершився [1].

Зауважимо, що зазначена ухвала залишена без змін Апеляційною палатою ВАКС [2] та Верховним Судом [3], які тим самим підтримали це рішення.

З наукової точки зору, слід підтримати таку судову практику, оскільки дійсно, одним з завдань кримінального провадження є забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду, на реалізацію якого спрямовані і положення засади розумності строку здійснення провадження, і суд, безумовно, повинен про це піклуватися і забезпечувати її дотримання, проте, тут є й інша сторона медалі, – «темна»: хто буде піклуватися інші завдання? Про захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, про охорону прав, свобод та законних інтересів потерпілих у таких провадженнях? На мою думку, це повинен робити в першу чергу прокурор! Бо якщо б уповноважені від імені держави – органи прокуратури, виконали б свій процесуальний обов'язок і направили кримінальне провадження до суду вчасно, в межах строків досудового слідства, як того й вимагає від них закон, то суди б не приймали б таких рішень, які дозволяють уникнути кримінальної відповідальності.

Крім того, на моє глибоке переконання, тут криються великі корупційні ризики, оскільки все що треба, це просто зробити так, щоб прокурор невчасно звернувся з обвинувальним актом (спрямував його) до суду. Як це зробити – вже інша справа. Погрози, підкуп, затор, «локдаун», якісь форс-мажор, а може просто безвідповідальне

ставлення прокурора само по собі посприє. І кримінальне провадження можуть закрити.

Саме тому необхідно нарешті створити цілий інститут особистої відповідальності кожного представника сторони обвинувачення за неналежне або несвоєчасне виконання своїх процесуальних обов'язків, за безвідповідальне ставлення до них, навіть передбачити можливість кримінальної відповідальності, якщо така його бездіяльність матиме серйозні наслідки для кримінального провадження. Проте не просто запровадити цей інститут, а і створити механізми його ефективного застосування. Тільки це дасть змогу забезпечити належне виконання прокурорами своїх процесуальних обов'язків, бо заробітні плати їм вже підвищили, але це не сприяє, нажаль.

Список використаної літератури:

1. Ухвала ВАКС від 24.09.2020 (№ 991/6516/20). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/91900911>
2. Ухвала АП ВАКС від 03.11.2020 (№ 991/6516/20). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/92699546>
3. Постанова ВС від 21.04.2021 (№ 991/6516/20). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96484363>

Ключові слова: закриття кримінального провадження, прокурор, суд, підозрюваний, розумні строки, судове провадження.

Ключевые слова: закрытие уголовного производства, прокурор, суд, подозреваемый, разумные сроки, судебное производство.

Key words: closure of criminal proceedings, prosecutor, court, suspect, reasonable time, court proceedings.

РАКІПОВА ІННА ВАСИЛІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінального процесу, детективної
та оперативно-розшукової діяльності,
кандидат юридичних наук, доцент*

КОМУНІКАТИВНА РІВНІСТЬ – СКЛАДОВА «ОБРАЗУ ПОТЕРПІЛОГО» В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ ПРАВІ

Аксіологізація процесів комунікації в кримінальному провадженні, зокрема, кримінальної процесуальної комунікації потерпілого, покликана творити комунікативне бачення цінностей в межах конкретної правової реальності та взаємовідношення потерпілого в кримінальному процесі (як носія цінностей) з цією правовою реальністю, або ж іншими словами творити «образ потерпілого» в кримінальному